

RA-RA-RADICALISERING

LESPAKKET OVER RADICALISERING

LESOPZET

LES 1: WAT IS DAT, RADICALISERING?

Lesopzet les 1: Wat is dat, radicalisering?

Algemene gegevens	
Studentnaam: Aurelie de Schiffart	Vak: Loopbaan en burgerschap
Studentnummer: S1098263	Klas: onbekend
School waarop je de les geeft: Stanislas College	Niveau groep: MBO-4
Datum les: nader te bepalen	Leeftijd: 16-25 jaar
Tijdstip: nader te bepalen	Aantal leerlingen: maximaal 25 studenten
Lokaal: nader te bepalen	
Wat had de klas voor jouw les: nader te bepalen	
Wat heeft de klas na jouw les: nader te bepalen	

Informatie over de docent	
Ervaring met de groep:	Ik geef geen les op het MBO, alleen op het VMBO
Ervaring met lesgeven en deze werkvormen:	Ik geef sinds september 2014 les aan onder- en bovenbouw VMBO. Het onderwijsleergesprek heb ik als werkvorm vaker ingezet bij VMBO, lwoo++ leerlingen van de 1e klas.
Ervaring met de inhoud:	Ik ben zelf een idealist en activist, maar ik heb persoonlijk weinig ervaring met echte radicalisering

Lesinhoud	
Onderwerp les:	Radicalisering
Doel module/lessenreeks:	Deze les is les 1 uit de vierdelige lessenreeks over radicalisering

Vorbereiding

Lesdoel	Cognitief niveau
De student kan presenteren en beargumenteren op welke wijze ze radicalisering bespreekbaar kunnen maken.	toepassing / analyse

Subdoelen	Cognitief niveau
Vorbereidend: De student kan het begrip <i>radicalisering</i> beschrijven. De student kan twee voorbeelden noemen van radicalisering.	kennis inzicht
Uitvoerend: De student kan presenteren en beargumenteren op welke wijze ze radicalisering bespreekbaar kunnen maken.	toepassing/ analyse
Terugblikkend: De student kan de school <i>adviseren</i> over het beleid tegen radicalisering.	evalueren

Pedagogisch doel
De leerling kan luisteren, meedenken en discussiërend over mogelijke oplossingen voor radicalisering.

Eigen leerdoel
Ik kan een moeilijk onderwerp bespreken met mijn klas, zonder dat dit uit de hand loopt. Ik kan samen met medestudenten een lessenpakket ontwerpen.

Context	
Leerlingen	Vorbereiding door leerlingen: De leerlingen hebben geen huiswerk.

	<p>Contact met de groep: De groep waar de docent deze les voor verzorgt, is een MBO niveau 4, opleiding. Deze groep bestaat uit maximaal 25 studenten in de leeftijd van 16 tot en met 25 jaar.</p>
Situatiegegevens	<p>Benodigde materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bord met beamer, zet het .gif document met extreme uitspraken alvast aan als de leerlingen het lokaal binnenkomen. <p>Lokaal indeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> lokaal; 16 tafels in U opstelling docent in midden

Procedure

Tijd	Onderdeel	Didactische werkvorm	Leerling activiteit	Docent activiteit
5 min	welkom	nvt	Luisteren, vragen stellen en beantwoorden	Vragen stellen en beantwoorden, vertellen
10 min	inleiding	smartboard	Luisteren, vragen beantwoorden	Instructie geven, begeleiden
25 minuten	kern	onderwijsleer-gesprek	Luisteren, vragen stellen en beantwoorden	Vragen stellen en beantwoorden, vertellen
30 minuten	opdracht	presenteren	samenwerken	Groepen vormen, Uitleggen, Begeleiden
12 minuten	presentaties	feedback geven	Presenteren, luisteren, vragen stellen en beantwoorden	Vragen stellen en beantwoorden, luisteren
8 minuten	afsluiting	evaluatie	Luisteren, vragen stellen en beantwoorden	Vragen stellen en beantwoorden, luisteren

Inleiding

Goedemorgen allemaal,

Toen jullie binnenkwamen zagen jullie op het bord een aantal uitspraken staan. Iedereen heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Je kunt hiermee vertellen wat je overtuiging is. Sommige mensen hebben extreme overtuigingen en uiten die ook, zoals we in de voorbeelden op het bord zagen. Wat heb jij gezien, (naam leerling)? Wat voor uitspraken zijn dit, denk je?
(aandacht richten / belevingssituatie creëren)

Extreme overtuigingen kunnen overgaan in radicalisering op het gebied van dieren- en mensenrechten, politieke overtuiging of religie. Je keert je dan tegen de samenleving. Jongeren en jongvolwassenen zijn erg vatbaar voor processen van radicalisering. Als jongeren radicaliseren, wordt dat ook op school zichtbaar.
(motiveren)

Wie kan er een voorbeeld noemen van jongeren met extreme overtuigingen? Hoe voelt dat voor jou?
Wie heeft er nog meer een voorbeeld uit zijn omgeving?
(voorkennis activeren)

Deze les is les 1 van een 4-delige lessenserie over radicalisering. Vandaag gaan jullie zelf manieren bedenken om radicalisering tegen te gaan.
(leerdoelen aangeven)

We beginnen deze les met een groepsgesprek geleid door mij, een onderwijsleergesprek. Jullie krijgen een paar filmpjes te zien waarop jullie mogen reageren. Aansluitend gaan jullie in groepjes bedenken hoe je radicalisering bespreekbaar kan maken. Dit presenteren we kort aan elkaar; waarna we de les afsluiten met een korte vragenronde, de lesevaluatie.
(procedure)

Kern

onderwijsleergesprek: (25 minuten)

Het onderwijsleergesprek is een gestructureerd gesprek waarbij de leerlingen in gradueel en in stapjes tot een bepaalde kennis en inzicht komen. Ik heb met de opbouw in de vragen rekening gehouden met deze stapjes. Deze werkvorm vereist veel voorbereiding van de docent omtrent het onderwerp, maar ook betreft de vraagtechnieken. Het stellen van goede vragen en geven van gepaste feedback zijn technieken die de docent moet beheersen. De docent wil de leerlingen namelijk actief betrekken bij de lesstof door vragen te formuleren op verschillende niveaus. De docent brengt de leerlingen zo stapje voor stapje op een hoger cognitief niveau; van kennis, naar inzicht en vervolgens toepassing (gereviseerde taxonomie van Bloom). Het onderwijsleergesprek wordt gevoerd aan de hand van de vragen in bijlage 2.

opdracht: (30 minuten)

De docent verdeelt de leerlingen in groepen van vier. En laat de opdracht op het bord zien:

Wat zou een school kunnen doen tegen radicalisering?

Wat zouden leerlingen/ klasgenoten kunnen doen tegen radicalisering van klasgenoten?

Presenteer jullie advies aan de school over het beleid tegen radicalisering.

OPDRACHT

De docent verdeelt de leerlingen in groepen van vier. Iedere groep krijgt de opdracht:

- **Wat zou een school kunnen doen om radicalisering bespreekbaar te maken?**
- **Wat zouden leerlingen kunnen doen om radicalisering bespreekbaar te maken?**
- **Presenteer jullie advies aan de school over het beleid tegen radicalisering.**

presentaties (12 minuten)

Kort presenteren de groepjes hun advies aan de school. De andere groepjes mogen hierop kort reageren als ze willen.

Afsluiting

Ter afsluiting evalueer ik de met de studenten. Ik stel hen daarbij vragen om het proces en product te beoordelen

Product:

- Is het jullie gelukt om een advies uit te brengen?
 - Wat ging goed?
 - Wat ging er moeilijk?
 - Wat vindt je van het resultaat van de andere groepjes?

Proces: (resultaten te zien in de bijlage: *studenten evaluatie*)

- Wat vonden jullie van deze les?
- Wat zou je zelf anders doen?
- Hebben jullie nog tips en tops voor mij?

Verantwoording

Inleiding

Deze les is les 1 uit de vierdelige lessenreeks over radicalisering. Voor het vak G5 ontwierp ik les 1, het onderwijsleergesprek (OLG) die we in schooljaar 2016-2017 gaan geven.

Onderwerp

Deze les bestaat uit het onderwerp *radicalisering*. In de kennisbasis van Omgangskunde komt dit terug bij thema 8 *Specifieke problematieken, categorie 2 leer-en gedragsproblematiek*.

Doelgroep

Het niveau waarvoor ik dit onderwijsleergesprek voor heb ontworpen is MBO niveau 4. Het onderwerp *radicalisering* zal veel teweeg brengen voor deze leerlingen. Met elkaar kunnen communiceren is voor deze leerlingen erg belangrijk. Ze leren hierdoor vaardigheden als: samenwerken, luisteren en elkaar laten uitspreken (Hoogeveen, Winkels, 2011). Deze vaardigheden kunnen deze leerlingen in een onderwijsleergesprek goed oefenen.

Aandachtspunten OLG

- De docent moet zich dienstbaar opstellen en geeft zelf geen antwoorden.
- De docent vraagt consequent door tot het juiste antwoord is gegeven.
- Bij iedere vraag is het van belang dat de vragen duidelijk en open zijn en dat de antwoorden nieuwe vragen uitlokken, er zit een opbouw in de vragen.
- De docent dient de vragen aan de gehele klas te stellen en een korte pauze in te lassen na iedere vraag.
- De docent reageert positief op ieder antwoord, ook foute antwoorden. Een eventueel goed element uit het foute antwoord wordt aangegrepen om door te vragen.
- De docent stimuleert de leerlingen om het juiste antwoord te geven en doet dat liever niet zelf, maar biedt denkhulp. (Hoogeveen, Winkels, 2011).
- De docent vraagt door als een antwoord onbevredigend is en speelt een vraag door als de betreffende leerling het echt niet weet.
- De docent vat na iedere vraag samen wat de antwoorden zijn van de gehele klas.

Voorwaarden OLG

Een onderwijsleergesprek kan niet in iedere klas worden gebruikt. De groep mag niet kleiner dan 10 en niet groter dan 20 leerlingen zijn om het gesprek goed gaande te houden. De docent moet zich voldoende in het onderwerp *radicalisering* verdiepen en de filmpjes van te voren hebben bekeken. Zo kan de docent de juiste vragen stellen en doorvragen op bepaalde punten om de doelen te behalen.

Doelen

- 1. De student kan het begrip *radicalisering* beschrijven.** (vragen 3,4 en 5)
Dit is een voorbereidend doel op kennisniveau. Dit doel behalen de studenten door in het onderwijsleergesprek de kennis uit de klas te halen, door te vragen en tips te geven als ze het echt niet weten
- 2. De student kan twee voorbeelden noemen van *radicalisering*.** (vraag 7, 12 en 14)
Dit is een voorbereidend doel op kennis en inzicht niveau. Met z'n allen weten we meer, de docent vraagt door totdat er minimaal 10 voorbeelden zijn gegeven.
- 3. De student kan presenteren en beargumenteren op welke wijze ze *radicalisering* tegen zouden kunnen gaan.** (opdracht)
Dit is een uitvoerend doel en het hoofddoel van deze les. Het doel is op toepassingsniveau en wordt in groepjes behaald door de studenten. De docent toetst of de doelen zijn behaald door middel van de presentatie die de studenten geven.
- 4. De student kan de school *adviseren* over het beleid tegen *radicalisering*.** (opdracht)
Dit is een uitvoerend doel op toepassingsniveau en wordt in groepjes behaald door de studenten. De docent toetst of de doelen zijn behaald door middel van de presentatie die de studenten geven. De docent kan tijdens de evaluatie ook nog hierover doorvragen.

Literatuur

- Hoogeveen, P., Winkels, J. (2011). *Didactische Werkvormenboek*. Uitgeverij Van Gorcum: Assen
- Ebbens, S. (2013). *Samenwerkend leren*. Houten: Noordhoff Uitgevers Groningen.
- Flokstra, J. (2006). Activerende Werkvormen. In J. Flokstra, *Activerende werkvormen voor het voortgezet onderwijs* (p. 18). Enschede.
- Stichting School en Veiligheid (2016). *Radicalisering / polarisatie*. Geraadpleegd op 10 oktober 2016, <https://www.schoolveiligheid.nl/po-vo/thema/radicalisering/>
- Rijksoverheid (2016). *Aanpak radicalisering in het onderwijs*. Geraadpleegd op 10 oktober 2016, www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/inhoud/aanpak-radicalisering-in-het-onderwijs
- Nieuwsuur. *Politie liegt over Aanhouding op de Dam*. Geraadpleegd op 10 oktober 2016, https://www.youtube.com/watch?v=DdDrAV_K3m4
- NPO. *Satudarah - One Blood*. Geraadpleegd op 10 oktober 2016, http://www.npo.nl/teledoc/22-06-2015/VPWON_1226788

Bijlage 2: ONDERWIJSLEERGESPRAK

**NEDERLAND
IS VOL**

**DIEREN HEBBEN
GEEN RECHTEN**

WIE STEMT IS DOM

**DE MONARCHIE
MOET WORDEN
AFGESCHAFT**

**IK BEN TEGEN
DEMOCRATIE**

**IK HAAT ALLE
HOMO'S**

**MINDER
MAROKKANEN**

**ABORTUS
IS MOORD**

**DIERENTUINEN
MOETEN VERBODEN
WORDEN**

**VROUWEN ZIJN
ONDERGESCHIKT
AAN MANNEN**

Bijlage 2: ONDERWIJSLEERGESPRAK

nr	Vragen	Antwoorden	soort vraag
1	Iedereen hoort wel bij een bepaalde groep. Bij welke groep hoor jij?	Voetbalclub, familie, hanggroep, nerds, buren, sporters, spijbelaars etc..	voorkennis genereren
2	Hoe belangrijk zijn deze groepen voor jou? Waarom wel/niet?	Heel belangrijk of normaal of je kunt wel zonder dit groepje.	begrip/ inzicht
3	Waar denk je aan bij het woord radicalisme?	Positief, negatief of neutraal	voorkennis genereren
4	Wat vind jij radicaal?	Alle antwoorden zijn goed	Toepassing / analyse
5	Wat betekent radicalisering eigenlijk?	Radicalisering is het het extremer worden van bepaalde opvattingen. Volgens de website van schoolenveilig.nl is radicalisering een grillig verlopend proces waarbij een leerling geraakt wordt door radicaal gedachtegoed, afdrijft van democratie en toegroeit naar extremisme. Een leerling raakt geïnspireerd en gaat geloven in een extremistisch wij-zij verhaal en gaat daar steeds meer persoonlijke consequenties aan verbinden. Radicalisering is een mogelijk spoor van ontsporing.	kennis
6	Wordt je als radicaal geboren of is het aangeleerd?	Niemand wordt radicaal geboren, normen en waarden zijn aangeleerd door je omgeving	begrip/ inzicht (analyse)
7	Kun jij een voorbeeld bedenken van radicalisering?	Voorbeelden: Feminisme, dierenactivisme, motorbendes, neonazi's, extreem rechts, extreem links, religieuze groeperingen, hooligans, racisten, fascisten	kennis
8	Wie kan er nog een voorbeeld noemen van radicalisering?	Voorbeelden zie hierboven	begrip/ inzicht
9	Hoe komt het dat sommige jongeren radicaliseren? Waarom nog meer?	Radicalisering ontstaat door: Uit verdediging, behoefte aan zingeving, ontevredenheid, politiek onrecht, integratie, achterstand, armoede, identiteit, gevoelens, leeftijd...	begrip/ inzicht (analyse)

10	Op de website van de overheid zeggen ze dat ze radicalisering gaan aanpakken. Wat doet de regering zoal tegen radicalisering?	De overheid ondersteunt scholen om radicalisering aan te pakken door: - investeren in veiligheidsportals: websites waar onderwijsinstellingen informatie kunnen vinden om radicalisering te herkennen en tegen te gaan, bv: www.schoolenveiligheid.nl - Studiefinanciering te beëindigen van jongeren die zich aansluiten bij een radicale organisatie. - de overheid treedt hard op tegen iedereen die geweld pleegt, haat zaait of reist naar een oorlogsgebied om deel te nemen aan de Jihad.	begrip/ inzicht
----	--	--	-----------------

Film: Politie liegt over Aanhouding op de Dam over
https://www.youtube.com/watch?v=DdDrAV_K3m4

12	Wat heb je gezien? En wat nog meer?	Een film over studente Joanna die op de Dam tijdens de balkonscène van 2013 door de Amsterdamse politie van de Dam verwijderd. Zij en een andere man werden door de politie gearresteerd omdat ze een kartonnen bordje boven hun hoofd hielden. Op Joanna's bordje stond de tekst: „Ik ben geen onderdaan.”	begrip/ inzicht
13	Is Joanna radicaal? Wat vind jij? Waarom wel/ niet?	Joanna is een activist, heeft idealen en laat die zien aan de hele wereld.	begrip/ inzicht

Film: Satudarah - One Blood tot en met 02:40 minuten tonen
http://www.npo.nl/teledoc/22-06-2015/VPWON_1226788

14	Wat heb je gezien? En wat nog meer?	De intro van een documentaire over Motorclub Satudarah. Er wordt een bendelid bestraft. Deze bende is veelvuldig in het nieuws geweest vanwege hun criminele activiteiten.	begrip/ inzicht
15	Zou het jou ook kunnen overkomen?	Allerlei antwoorden mogelijk	inzicht